

Štědroň, Miloš

Předmluva

In: Střítecký, Jaroslav. *Studie a stati. 1.* Karafiát, Jan (editor). Vydání první
Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2017, pp. 7-11

ISBN 978-80-210-8879-5; ISBN 978-80-210-8880-1 (online : pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/137789>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

PŘEDMLUVA

Jsem opravdu rád, že mohu napsat pár vět ke knize studií a esejů mého někdejšího spolužáka na filozofické fakultě, estetika, muzikologa a filozofa Jaroslava Strítěckého.

Vždyť jeho kniha začíná takto úžasně v části *Úvodem*: „[...] *Po Vánocích 1975 zasyřelo Deštné v Orlických horách moře sněhu. Hned ráno museli jsme se od sjezdovky vrátit. Srdce mi krvácelo, byl jsem zblázněn do lyžování a Kristě jsem chybně namazal lyžičky. Dítě si neuvědomovalo, že jeho nabalené lyže úplně ztratily skluz, šlapalo s klidnou myslí a zesela rozprávělo. Náhle se zeptalo, jak vlastně na svět přišly brambory. Začal jsem o indiánech, o objevení Ameriky, připomněl jsem i rajčata, tabák a kukuřici. Dítě pravilo, že to všechno zná a teď je to nezajímá. Chce vědět, co brambory VSKUTKU jsou! Došlo mi, že moje řeči jsou jen vyhýbavou omáčkou, nikoli objasněním onoho VSKUTKU [...]*, až potud Jaroslav Strítěcký v úvodu.

To VSKUTKU je velmi důležité, protože provázelo dlouhodobě Strítěckého na jeho cestě od Hanslicka ke Gervinovi, Diltheyovi, Masarykovi, Marxovi a mnohým dalším. Vzpomínám si živě, jak rozčílil starého profesora, vyděšeného více než desetiletou buzerací světa socialisticko-realistických fikcí a snažícího se porozumět, kdo z těchto gnómů 50. let má VSKUTKU pravdu (takže tento masarykovskou první republikou vychovaný badatel opakoval s tichou hrůzou věty jako: „*Pravdu má sovětský akademik Boris Solomonovič Mejlach.*“). Důvodem rozčilení dotyčného byl závěr Strítěckého diplomové práce, která končila větou blízkou onomu kýženému VSKUTKU: „*Tak jako obsahem pytle mouky je mouka, je obsahem hudby hudba.*“ Vyděšený stařec to komentoval slovy: „*Jste drzý formalistický klacek.*“ No a pak už to šlo podobně v zákrutech hledání onoho VSKUTKU.

Studie *Knihy jako korzet? Ke Kantovu pojetí ženy a rodiny* skýtá obdobné potěšení jako četba toho nejbřilantnějšího kunderovského eseje, zejména když hned

po nějakých dvaceti řádcích čteme Kantovu větu, k níž se bude autor VSKUTKU vracet. Ta věta je úžasná a ve Stříteckého překladu zní: „[...] *Manželství je spojením dvou osob různého pohlaví k doživotní vzájemné držbě pohlavních vlastností [...]*. A hned o kousek dále čteme: „[...] *Aby si útlocitní tento Kantův výrok mylně neeufemizovali, řekněme rovnou, že jím vrcholí právní typologie sexuálních spojení, jimiž filozof rozuměl vzájemné použití pohlavních orgánů, a to přirozené (jímž může být zplozen potomek) a nepřirozené (jímž potomek zplozen být nemůže). Spojení přirozená mohou být pouze dle zvířecí přirozenosti, anebo zákonná. Druhý případ znamená manželství [...]*. Kterak by asi Kant pohlížel na asistovanou reprodukci? To VSKUTKU nevíme a nedozvíme se to už.

Německá studie o tom, zda se mohl Tomáš Garrigue Masaryk stát rakouským Durkheimem, je další vynikající úvahou o masarykovských antinomiích, stejně jako další německá studie o Brně jako hlavním městě československé moderny. A opět Masaryk a jeho kritika revolucí a z ní se odvíjející politický habitus poválečného prezidenta, ve studii *Sozialismus und Nation. Zur Revolutionskritik bei Thomas Garrigue Masaryk*. A obdobně uvažuje nad dnešním významem Masarykovy České otázky (ve studii *The Czech Question a Century Later*).

A další znamenitá studie *Libussa und Brandenburger*. Operní režisér, inscenující dnes Smetanovu Libuši, určitě přijme s povděkem poslední věty této studie: „[...] *Aus dem Widerspruch zwischen der ursprünglich mythischen Achse Libussa als Verkörperung des lunaren und Přemysl als Verkörperung des solaren Prinzips, das Volk als Sternehimmel) und den aktuellen Bedeutungsschichten erklärt sich letztlich die Schwierigkeit, das Festwerk überzeugend und glaubhaft zu inszenieren. Durch jede Veranschaulichung sickern damalige zeitgenössische Einzelheiten, nicht selten mit einem unbeabsichtigt komischen Beigeschmack [...]*. Už vidím soudobého operního režiséra Smetanovy Libuše, jak ji pod dojmem těchto vět inscenuje buď v mlžném oparu, v němž jsou všechny osoby VSKUTKU nerozlišitelné, anebo jako oratorium nebo nějaký rituál typu komentáře.

Už v době svého vzniku byl text *Češtvi staré a nové* považován právem za přelomovou studii, i dnes zní víc než aktuálně.

Kterákoliv z nově otištěných studií je východiskem diskursu, který Střítecký po léta vedl a vede. A ten byl vždy – už od samých počátků – obdivuhodný, podmanivý. Nevím, jak mu jinak vzdát hold, než když připomenu husté řady zejména studentek na přednáškách typu *Sociologie čarodějnice*. Člověk, pozorující takto přeplněný sál, byl v pokušení prohlížet předsín a šatny a pít se po košťatech a jiných obdobných dopravních prostředcích čarodějnic.

Ať tato kniha studií a esejů znovu potěší zejména mladší generaci, tak jako těšila v dobách svého vzniku nás všechny z generace autora.

Jako vlastní příspěvek na vysvětlenou Stříteckého mimořádného významu připojuji svoji krátkou hru, která je založena na skutečné události a naznačí snad mnohé...

Dialektik des Inhalts und Form. Ein Lehrstück

Personen:

Teilnehmer des Colloquiums im Rahmen des Brünner Internationalen Musikfestivals

Prof. Dr. Zofia Lissa, polnische Musikwissenschaftlerin

Prof. Dr. Kurt von Fischer, Schweizer Ordinarius, die Aussprache akzentiert ein markant rollendes „-r“. Dies äußert sich in häufiger Benutzung der Worte wie *Herr, der, Fischer, marxistischer Forscher*; Weltklasse im Bereich der Trecentomusik

Prof. Dr. Hans Heinrich Eggebrecht, Ordinarius in Freiburg im Breisgau, Magister Terminorum

PhDr. Stanislav Tesař, Betreuer des Colloquiums, Sekretär und für die Verpflegung und Kost der Professorin Lissa verantwortliche Person

Unsere Sacrosancta Marxistische Musikwissenschaft, heimischer QuasiMarxist, ein ideologischer Garant des Colloquiums, wird vom Professor Kurt von Fischer permanent als *Unsere Sacrosancta Marxistische Musikwissenschaft* nominiert und attackiert, provoziert und beinahe bombardiert: mit vielen Fragen, die immer mit *...und was sagt dazu unsere Sacrosancta Marxistische Musikwissenschaft...* eingeleitet werden. Unsere Sacrosancta Marxistische Musikwissenschaft ist jedoch nicht im Stande, permanent zu diskutieren und oft sagt nur: „éééééééééé“

PhDr. Jaroslav Strítěcký, Kurt von Fischers Aussprache seines Namens: Strschiet-schetzky... ergänzt noch mit einer grausamen Grimasse ähnlich guter Miene zu bösem Spiel... Ein junger Musikästhetiker und Musikwissenschaftler

Viele weitere Teilnehmer und Beobachter der Tagung

Szene 1

Dr. Tesař begleitet prof. Lissa zum Mittagessen. Die Begegnung mit dem Freund M. Š. vor dem Hotel Continental. Mit einem Mal vergisst er Lissa und plaudert Neuigkeiten des Tages... Lissa zornig: Wer ist eigentlich der Herr!?! Wir gehen doch zum Mittagessen!?! Nicht wahr, Herr Kollege? M. Š. wird vorgestellt, die kleine Lissa eilt zum Essen, sie beide verlassen M. Š. um ins Hotel Continental zu gehen und dort genießen zu können... Guten Appetit, einen guten Rutsch...

Szene 2

Motto: ...*und schließt den Kampf...* (Bach: Johannes-Passion)

Kurt von Fischer: Sehr geehrte Damen und Herren, ich erlaube mir das heutige Colloquium zu eröffnen. Wir werden heute zum Thema Dialektik des Inhalts und der Form mit besonderer Rücksicht auf die Musik diskutieren. Persönlich kommt mir das Wort Dialektik unwichtig vor, es war jedoch der Wunsch unserer Sacrosancta marxistischen Musikwissenschaft. Stimmt es so?

Sacrosancta: éééééééééé

Kurt von Fischer: Gut, also verabredet. Meiner Meinung nach wäre es am besten, unseren jungen Kollegen aus Brunnno, den Herrn Strschietschky... (*Silben-Explosionen und Bruchstücke noch in der Luft*) zu bitten, uns allen seine Meinung zum Thema unserer heutigen Diskussion mitzuteilen:

Jaroslav Strítecký: (*trinkt sehr nervös seinen Kaffee – in der Tasse bleibt plötzlich nur der Kaffeesatz übrig*) Sehr geehrte Damen und Herren, die Frage ist zu kompliziert, mir kommt aber die Situation der Dialektik des Inhalts und der Form sehr nahestehend der Situation des Kaffees in dieser meiner Tasse vor – den Kaffee hab ich ausgetrunken, der Kaffeesatz ist geblieben – Dies repräsentiert eigentlich den Inhalt, die Form ist dann sicher die Tasse, die die Dialektik manifestierte sich durch mein Kaffeetrinken, infolgedessen der Kaffeesatz den verdauten Inhalt vertritt und die Form dauert an, solange ich die Tasse nicht zerbrochen habe...

Zofia Lissa: Das ist erstaunlich und auch schrecklich. Wie der junge Wissenschaftler auf diese Weise diskutiert! Kurios! Nie gehört und nie gesehen! Schrecklich – Verzeihung, aber wirklich schrecklich!

Kurt von Fischer: Im Unterrrschied zu Frau Prrrofessorin Lissa finde ich diese Definition genial. Grrratulierre herrrzlich, Herrr Kollege Strrschietschetzky! ... Und was sagt dazu unserrre Sacrrrosancta marrrxistische Musikwissenschaft?

Exponent dieser: éééééééééé

Brno, 23. 10. 2017

Miloš Štědroň